

Wstęp

Certyfikowanie kompetencji językowych w sposób trafny i rzetelny jest wyzwaniem od strony zarówno *stricte* merytorycznej, jak i organizacyjnej, z czym mierzą się jednostki odpowiedzialne za przebieg egzaminów certyfikacyjnych z języków obcych w Uniwersytecie Warszawskim: Rada Koordynacyjna ds. Certyfikacji Biegłości Językowej UW powołana do życia Uchwałą 119 Senatu UW z dnia 17 czerwca 2009 r. oraz Szkoła Języków Obcych UW, wspierane ponadto przez Biuro Pełnomocnika Rektora UW ds. realizacji procesu bolońskiego i organizacji nauczania języków obcych. Zorganizowana w Warszawie w dniach 9–10 maja 2018 r., z inicjatywy wymienionych jednostek, międzynarodowa konferencja „Kompetencje XXI wieku: certyfikacja biegłości językowej” miała na celu wymianę koncepcji teoretycznych oraz doświadczeń w konstruowaniu i przeprowadzaniu egzaminów w różnych ośrodkach uniwersyteckich polskich i zagranicznych. Konferencja, której pokłosiem jest niniejszy tom, pokazała, jak ważne jest łączenie refleksji i praktyki w obszarze certyfikacyjnym. Wydarzenie to zainspirowało do istotnych badań i analiz, uwrażliwiło autorów testów, egzaminatorów, osoby odpowiedzialne za koncepcje egzaminów i ich przeprowadzanie na wiele zagadnień, które przyczyniają się do rzetelnego i trafnego prowadzenia procesu poświadczania biegłości językowej. Wydaje się to dzisiaj szczególnie ważne ze względu na to, że efekty procesu poświadczania biegłości językowej są bez wątpienia istotne zarówno dla samych uczestników, jak i dla instytucji certyfikującej. Tom, który oddajemy w ręce Czytelników, dzieli się na pięć bloków tematycznych, w których zostały zaprezentowane artykuły w językach angielskim i polskim, dotyczące różnych aspektów certyfikacji językowej.

Pierwsza część obejmuje cztery rozdziały autorstwa polskich i zagranicznych badaczy, które są poświęcone rozważaniom teoretycznym związanym z ewaluacją biegłości językowej. Otwiera go artykuł Hanny Komorowskiej, inicjujący

dyskusję nad procesem certyfikacji biegłości językowej. Autorka podejmuje refleksję nad jakościowymi oraz ilościowymi metodami oceniania, będącymi nieodłączną częścią procesu certyfikacji, wskazując na ich wady i zalety. Porusza także zagadnienie oceniania sumującego oraz kształtującego i zwraca uwagę, z perspektywy diachronicznej, na rolę obu procesów w testowaniu umiejętności językowych.

Kolejny rozdział, autorstwa Constanta Leunga, poświęcony jest problematyce testowania kompetencji językowej w świetle współczesnych badań lingwistycznych, a przede wszystkim w obliczu zmian dotyczących statusu języka angielskiego, postrzeganego obecnie jako język międzynarodowy. W związku z powyższym autor wskazuje na potrzebę zmian w konstruowaniu testów językowych, uwzględniających złożony charakter językowych umiejętności komunikacyjnych, analizując testowanie umiejętności pisania w kontekście akademickim. Dalszym przyczynkiem do dyskusji nad ocenianiem biegłości językowej jest artykuł Sylwii Kossakowskiej-Pisarek, która porusza zagadnienie oceniania opartego na zadaniach, konfrontując je z podejściem zadaniowym w glottodydaktyce. Autorka dokonuje analizy pierwszego z tych procesów z perspektywy zmian w *Europejskim systemie kształcenia językowego* (ESOKJ), zapisanych w suplemencie do tego dokumentu z roku 2018.

Druga część publikacji dotyczy procesu certyfikacji biegłości językowej. Otwiera ją artykuł Iwony Janowskiej, która wskazuje na istotną rolę ESOKJ w testowaniu kompetencji językowych. Autorka odnosi się przede wszystkim do najnowszej wersji dokumentu z 2018 r., w której został zdefiniowany poziom Pre-A1. To właśnie ten poziom jest przedmiotem refleksji zawartych w artykule: tworzenie deskryptorów, opis działań i strategii językowych początkującego użytkownika języka oraz ich wykorzystanie w tworzeniu testów certyfikacyjnych. W kolejnym rozdziale Bojan Prosenjak porusza kwestię wpływu długości i częstości przeprowadzania testów językowych na osiągnięcia uczących się języka obcego. Autor porównuje wyniki dwóch grup uczniów szkoły średniej, z których jedna w ciągu czterech miesięcy wykonała dwa dłuższe testy językowe, natomiast druga w tym samym okresie została poddana ewaluacji przez 16 krótkich testów zawierających te same zadania i treści. Uczniowie odpowiedzieli także na pytania o swoje preferencje w stosunku do tych dwóch form ewaluacji.

W następnym rozdziale autorstwa Agnieszki Leńko-Szymańskiej, Jo Lewkowicz i Tomasza Żółtaka przedstawiono wyniki ilościowe badania projakościowego przeprowadzonego przez Radę Koordynacyjną ds. Certyfikacji Biegłości Językowej działającą na Uniwersytecie Warszawskim. Jego celem był przegląd

aktualnych procedur stosowanych w procesie oceny wypowiedzi pisemnej, która stanowi część egzaminu certyfikacyjnego z języka angielskiego na poziomie B2. Badanie miało również odpowiedzieć na pytanie, czy zastąpienie obecnie stosowanej holistycznej ewaluacji wypowiedzi pisemnej oceną analityczną poprawi rzetelność końcowej punktacji i na ile metoda analityczna będzie miała wpływ na praktyczne aspekty procesu oceniania. Kolejny rozdział nawiązuje do badania przedstawionego w poprzednim artykule. Jolanta Sujecka-Zajac oraz Radosław Kucharczyk omawiają wyniki jego części jakościowej, przedstawiając opinie egzaminatorów dotyczące sposobu oceniania wypowiedzi pisemnych z języka angielskiego na poziomie B2. W ostatnim artykule tej części tomu Monika Sobejko porusza kwestię trafności zadań egzaminacyjnych używanych w celu ewaluacji biegłości wypowiedzi ustnej ucznia. Autorka przedstawia analizę dwóch zadań wykonywanych w parach przez kandydatów – symulowanej dyskusji oraz zadania polegającego na wspólnym rozwiązaniu problemu. Oba zadania zostały opracowane w celu wzbogacenia konstruktów egzaminu Centrum Językowego Uniwersytetu Jagiellońskiego, który obecnie nie wymaga interakcji w parach.

Trzeci blok tematyczny publikacji jest poświęcony certyfikacji biegłości w zakresie wybranych języków. Otwiera go artykuł Agnieszki Karolczuk, w którym autorka odwołuje się do swoich doświadczeń z zakresu certyfikacji języka polskiego jako obcego. Poddaje analizie cechy polszczyzny wykorzystywanej w zadaniach testowych, wskazując na dysonans pomiędzy normą językową a zwyczajowym użyciem języka. W kolejnym rozdziale Marta Kaliska podejmuje temat certyfikacji biegłości językowej w zakresie języka włoskiego. Autorka przedstawia założenia czterech egzaminów certyfikacyjnych z języka włoskiego proponowanych przez włoskie instytucje edukacyjne i kulturalne, zwracając jednocześnie uwagę na te spośród nich, które najlepiej odpowiadają potrzebom studentów uczelni wyższych. Przedmiotem rozważań w następnym artykule jest język rosyjski. Barbara Walczak-Sroczyńska i Sergey Khvatov odnoszą się do doświadczeń w certyfikowaniu biegłości językowej na Uniwersytecie Warszawskim, poddając krytycznej analizie zadania leksykalno-gramatyczne zawarte w zestawach egzaminacyjnych z języka rosyjskiego na poziomach C1 i C2.

Kolejne dwa rozdziały podejmują temat certyfikacji biegłości językowej języków orientalnych i rzadziej nauczanych. W pierwszym z nich Angelika Adamczyk wskazuje na rozbieżności, jakie istnieją pomiędzy założeniami metodyki nauczania języka hebrajskiego a poziomami biegłości językowej proponowanymi przez ESOKJ, do których odnoszą się egzaminy certyfikacyjne

na Uniwersytecie Warszawskim. W kolejnym Kamila Stanek porusza kwestię specyfiki kulturowej języka tureckiego w kontekście interakcji ustnej oraz problemów, jakie generuje testowanie użycia form grzecznościowych w czasie egzaminów certyfikacyjnych UW.

Czwarta część publikacji dotyczy certyfikacji biegłości językowej w zakresie szeroko rozumianych języków specjalistycznych. Składają się na nią dwa artykuły. Pierwszy, autorstwa Elżbiety Gajewskiej oraz Magdaleny Sowy, porusza kwestię poświadczania umiejętności językowych w kontekście kompetencji zawodowych użytkowników języka, wskazując na problemy, jakie wynikają z próby oceny tak umiejętności językowych, jak zawodowych kandydatów starających się o dyplom poświadczający umiejętności z zakresu języka zawodowego. W drugim Anna Iwanowska przedstawia specyfikę testowania znajomości językowych w środowisku żołnierskim, opisując system certyfikacji funkcjonujący w polskim Ministerstwie Obrony Narodowej.

Ostatni blok tematyczny analizuje certyfikację biegłości językowej z nieco szerszej perspektywy. W pierwszym artykule tej części Olga Ukrajinska koncentruje się na kształceniu studentów w zakresie interpretacji zapisów zawartych w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego*. Autorka przedstawia teoretyczne podstawy takiego szkolenia oraz przykładowe zadania, które mają na celu pomoc przyszłym nauczycielom języków obcych na Ukrainie w integracji deskryptorów zawartych w ESOKJ w ich przyszłej praktyce zawodowej związanej z nauczaniem i ewaluacją. Tom zamyka rozdział autorstwa Agnieszki M. Sendur, poruszający dość uniwersalną tematykę, jaką jest nieuczciwość podczas zdawania testów i egzaminów. Odnosząc się do kontekstu polskiego, autorka przedstawia wyniki badania własnego, którego celem była diagnoza, jakiego typu zachowania studenci uznają za nieuczciwe w czasie egzaminów.

Różnorodność podejmowanych zagadnień pokazuje stopień złożoności procesów certyfikacyjnych oraz potrzebę dalszego ich diagnozowania i badania. Mamy nadzieję, że niniejszy tom będzie przyczynkiem do inspirującej wymiany myśli i doświadczeń w tym istotnym indywidualnie i społecznie obszarze.

*Andrzej Dąbrowski
Radosław Kucharczyk
Agnieszka Leńko-Szymańska
Jolanta Sujecka-Zajac*

Introduction

The valid and reliable certification of foreign language competences is a challenge, both in terms of content and organisation, for those departments at the University of Warsaw responsible for conducting foreign language certificate examinations. The units involved in this endeavour include the University Council for the Certification of Language Proficiency established by Resolution 119 of the University of Warsaw Senate of 17 June 2009 and the School for Foreign Language Teaching at the University of Warsaw, supported by the Office of the Rector's Plenipotentiary for the implementation of the Bologna Process and the organization of foreign language teaching. It was on their initiative that the international conference "Competences of the 21st century: certification of language proficiency" was organised in Warsaw on 9th – 10th May 2018. The aim of the conference was to provide a venue for the exchange of theoretical concepts and experiences in constructing and administering examinations in various Polish and foreign university contexts. The conference, which has given rise to this volume, showed how important it is to cross-reference reflection and practice in the area of foreign language certification. The event inspired valuable research and analyses, and sensitized test authors, examiners and those responsible for test design and administration to a number of issues that contribute to the reliable and accurate implementation of the language proficiency certification process. This seems to be particularly important at a time when the effects of this process are undoubtedly significant both for the participants themselves and for the certifying institution.

The volume, with papers in both English and Polish, is divided into five thematic parts covering various aspects of language certification. The first part of four chapters by Polish and foreign scholars focusses on theoretical considerations underpinning language proficiency assessment. It opens with a paper

by Hanna Komorowska, who initiates a discussion on the process of language proficiency certification. Komorowska reflects on the qualitative and quantitative methods of assessment which are integral to the certification process and indicates their pros and cons. She also touches upon the issue of summative and formative assessment and draws attention, from a diachronic perspective, to the role of both processes in testing language skills.

The next chapter, by Constant Leung, is devoted to the issue of testing linguistic competence in light of recent research in linguistics and, importantly, in the face of changes in the status of English, now perceived as an international language. Through analysing the testing of writing skills in an academic context, Leung points to the need to change language test design so as to take account of the complex nature of communication skills. A further contribution to the discussion on language proficiency assessment comes from Sylwia Kossakowska-Pisarek, who raises the issue of task-based assessment, confronting it with the task-based approach in foreign language teaching methodology. The author analyses task-based assessment from the perspective of changes introduced to the Common European Framework of Reference for Languages (*CEFR*), as laid down in the 2018 supplement to this document.

The second part of this volume deals with the process of language proficiency certification. It opens with a paper by Iwona Janowska, who points out the important role of the *CEFR* in the process of testing language competences. Janowska refers primarily to the latest (2018) version of the document in which the Pre-A1 level is defined. She takes an in-depth look at this proficiency level reflecting on such issues as the development of the descriptors, the description of activities and language strategies of a novice language user and the exploitation of these in designing certification tests. In the next chapter Bojan Prosenjak raises the issue of test length and test frequency on the achievements of foreign language learners. The author compares the results of two groups of high school students. The first took two longer language tests within four months, while the other was assessed by means of 16 short tests covering the same tasks and content. The students also answered questions about which assessment method they preferred.

The next chapter by Agnieszka Leńko-Szymańska, Jo Lewkowicz and Tomasz Żółtak presents the results of a quantitative pro-quality study conducted by the University Council for the Certification of Language Proficiency at the University of Warsaw. Its aim was to review the current procedures used in assessing the writing subtest of the certification examination in English at the B2 level. The study also aimed at exploring whether replacing holistic scoring, currently

used for the writing subtest, with analytic scoring would improve scoring reliability and the extent to which introducing the latter would affect any practical aspects of the assessment process. The next chapter refers to the same study as presented by Leńko-Szymańska et al. Jolanta Sujecka-Zajac and Radosław Kucharczyk present the results of the qualitative part of this study, reporting on raters' perceptions of the scoring of the English B2 level writing subtest. In the last paper in this part of the volume, Monika Sobejko raises the issue of the validity of examination tasks used to assess the proficiency of a student's oral performance. The author presents an analysis of two paired tasks: a simulated discussion and a problem-solving task, which have been developed to enhance the construct of the speaking test currently used at the Jagiellonian Language Centre at the Jagiellonian University.

The third thematic part of the volume is devoted to proficiency certification in selected foreign languages. It opens with a paper by Agnieszka Karolczuk, in which the author describes her experience in certifying Polish as a foreign language. She analyses the characteristics of the Polish language used in test tasks, indicating a dissonance between standard language and language use. In the next chapter, Marta Kaliska discusses the certification of language proficiency in Italian as a foreign language. She presents the underlying principles of the four Italian language certification exams offered by Italian educational and cultural institutions, drawing attention to those that best suit the needs of university students. The next article discusses the testing of Russian as a foreign language. Barbara Walczak-Sroczyńska and Sergey Khvatov refer to their experience in certifying language proficiency at the University of Warsaw, critically examining the lexico-grammatical tasks included in the Russian language examinations at the C1 and C2 levels.

The next two chapters are devoted to the certification of language proficiency in oriental and less widely taught languages. In the first paper Angelika Adamczyk presents the difficulties in constructing such tests, elucidating the discrepancies that exist between the methodological bases of teaching Hebrew and the CEFR language proficiency levels applied by the University of Warsaw's certification examinations. The last chapter in this part, written by Kamila Stanek, raises the issue of the cultural specificity of the Turkish language in the context of oral interaction and the problems generated by testing the use of courtesy forms during the certification exams conducted at the University of Warsaw.

The fourth part of the publication, consisting of two articles, concerns the certification of proficiency in what is commonly referred to as languages for

specific purposes (LSP). The first paper, by Magdalena Sowa and Elżbieta Gajewska, raises the issue of certifying language skills in the context of language users' professional competences. The authors discuss problems arising from assessing both language and subject-specific skills of candidates applying for a diploma certifying their skills in an LSP. The other paper, written by Anna Iwanowska, concerns the specificity of language testing in the military environment and describes the certification system used by the Polish Ministry of National Defence.

The final thematic part analyses the certification of language proficiency from a slightly broader perspective. In the first article, Olga Ukrayinska raises the issue of teaching students (teacher trainees) how to interpret the CEFR. The author presents the theoretical basis of such training and some exemplary tasks that aim to help future foreign language teachers in the Ukraine to integrate the CEFR descriptors into their teaching and assessment practices. The volume closes with a chapter by Agnieszka M. Sendur, which deals with the universal subject of cheating during tests and exams. Referring to the Polish context, the author presents the results of her own research, the aim of which was to diagnose what types of behaviour students consider to be unethical during exams.

The diversity of the issues presented in this volume demonstrates the complexity of the certification processes and the need for their further diagnosis and scrutiny. We hope that this volume will contribute to an inspiring exchange of ideas and experiences in this area of individual and social significance.

Andrzej Dąbrowski
Radosław Kucharczyk
Agnieszka Leńko-Szymańska
Jolanta Sujecka-Zajac